

Analiza procesa usvajanja zakona u Republici Srbiji

Zakon o budžetu republike Srbije za 2023. godinu

Autorke analize: Ana Dešić, Nastasija Stojanović

Analiza procesa usvajanja zakona u Republici Srbiji

Zakon o budžetu republike Srbije za 2023. godinu

1

Autorke analize: Ana Dešić, Nastasija Stojanović

CRTA:

FONDACIJA
SLAVKO
ČURUVIJA
FOUNDATION

 PARTNERI
SRBIJA

#EY
ZA TEBE

Ova publikacija je objavljena uz finansijsku pomoć Evropske unije.
Za sadržinu ove publikacije isključivo je odgovorna Crta sa partnerima
Slavko Čuruvija fondacijom i Partnerima za demokratske promene Srbija
i ta sadržina nužno ne odražava zvanične stavove Evropske unije.

Sadržaj

Uvod	4
Predmet Zakona i uloga relevantnih aktera	4
Budžetski kalendar	5
Izrada nacrtu zakonu	6
Proces usvajanja Nacrtu zakonu u Narodnoj skupštini Republike Srbije	7
Rad skupštinskih odbora u skadu sa članom 173. Poslovnika Narodne skupštine	7
Zasedanja Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo	8
Zasedanja Odbora za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava	9
Zasedanje Narodne skupštine, rasprava u načelu i u pojedinostima	10
Dan za glasanje	11
ZAKLJUČAK	12

● Uvod

Budžet Republike Srbije predstavlja dokument koji se donosi u obliku zakona u kom se planiraju prihodi i primanja, kao i rashodi i izdaci države tokom jedne kalendarske godine.

Ustavni osnov za donošenje Zakona o budžetu sadržan je u članu 92. stav 1. i članu 97. tačka 15. Ustava Republike Srbije¹, kojima je utvrđeno da Republika Srbija, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave imaju budžete u kojima moraju biti prikazani svi prihodi i rashodi kojima se finansiraju njihove nadležnosti i da Republika Srbija, između ostalog, uređuje i obezbeđuje finansiranje ostvarivanja prava i dužnosti Republike Srbije, utvrđenih Ustavom i zakonom.

Članom 99. stav 1. tačka 11. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da Narodna skupština usvaja budžet Republike Srbije, na predlog Vlade, međutim, tome prethode brojni koraci. Zakon o budžetskom sistemu² uređuje planiranje, pripremu, donošenje i izvršenje budžeta Republike Srbije. Ovaj Zakon detaljno reguliše budžetski ciklus i sadrži budžetski kalendar³ kojim je utvrđen rok za sprovođenje svake od faza postupka koji prethodi usvajanju budžeta. Budžetski kalendar predviđa da postupak pripreme i donošenja budžeta za narednu budžetsku godinu, koji zahteva učešće brojnih relevantnih aktera, počinje već 15. februara tekuće godine. Ova analiza bavi se postupkom usvajanja Zakona o budžetu za 2023. godinu, ne ulazeći u analizu sadržaja budžeta.

● Predmet Zakona i uloga relevantnih aktera

Zakon o budžetskom sistemu daje definiciju Zakona o budžetu Republike Srbije kao zakona kojim se procenjuju prihodi i primanja, te utvrđuju rashodi i izdaci za jednu ili tri godine (kapitalni izdaci iskazuju se za tri godine), a donosi ga Narodna skupština. Zakon o budžetskom sistemu sadrži i odredbe bitne za izvršenje Zakona o budžetu Republike Srbije, kao i procenat povećanja plata, odnosno mase sredstava za plate, odnosno zarade predviđene za narednu budžetsku godinu za sve entitete koji pripadaju sektoru države. U slučaju kad se budžet donosi za tri godine prihodi i primanja, rashodi i izdaci, iskazuju se za svaku godinu posebno⁴.

Zakon o budžetu za 2023. godinu sastoji se od: **opšteg i posebnog dela, dela o izvršavanju budžeta i programskih informacija. Opšti deo zakona obuhvata članove** koji daju sumarni pregled i osnovne informacije o prihodima i primanjima i rashodima i izdacima budžetskih korisnika. U ovom delu nalazi se objašnjenje na koji način će se finansirati deficit⁵. Takođe, opšti deo budžeta sadrži pregled planiranih kapitalnih izdataka za tekuću i naredne dve godine kroz tabelu u kojoj se nalazi spisak budžetskih korisnika sa pripadajućim kapitalnim projektima. **U posebnom delu** budžeta nalazi se prikaz planiranih prihoda i rashoda budžetskih korisnika po organizacionoj, ekonomskoj, funkcionalnoj i programskoj klasifikaciji.

Ministarstvo finansija je, prilikom predstavljanja Zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu, naglasilo da se budžet zasniva na tri stuba: očuvanju životnog standarda građana; značajnim izdvajanjima za kapitalne investicije i energetici.⁶

Postupak pripreme i donošenja budžeta i finansijskih planova organizacija za obavezno socijalno osiguranje izvršava se prema budžetskom kalendaru u skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu⁷, i to tako što 15. februara ministar finansija daje instrukciju za predlaganje prioriternih oblasti finansiranja za budžetske korisnike koje uključuju i srednjoročne prioritete javnih investicija. Nakon pribavljanja predloga za prioriternu oblast finansiranja, nadležno ministarstvo priprema nacrt Fiskalne strategije koja sadrži ekonomsku i fiskalnu politiku Vlade sa projekcijama za budžetsku i naredne dve fiskalne godine i konkretne odluke o prioriternim oblastima finansiranja, koje obuhvataju i srednjoročne prioritete javnih investicija. Pripremljen nacrt Fiskalne strategije dostavlja se Fiskalnom savetu⁸ na mišljenje⁹. Ministar dostavlja Vladi predlog Fiskalne strategije na usvajanje, nakon čega slede koraci opisani u sledećem poglavlju.

1 Ustav RS, Službeni glasnik RS br. 98/2006 i 115/2021

2 Zakon o Budžetskom sistemu, ("Sl. glasnik RS", br. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - ispr., 108/2013, 142/2014, 68/2015 - dr. zakon, 103/2015, 99/2016, 113/2017, 95/2018, 31/2019, 72/2019, 149/2020, 118/2021, 138/2022 i 118/2021 - dr. zakon)

3 Član 31, stav 1, tačka

4 Zakon o budžetskom sistemu, član 2, stav 1, tačka 1

5 Član 1 – 7. Zakona o budžetu

6 Građanski vodič kroz Budžet RS Ministarstva finansije.

7 Zakon o budžetskom sistemu, član 31.

8 [Фискални савет Републике Србије | Fiscal Council Republic of Serbia \(fiskalnisavet.rs\)](#)

9 [FS_Misljenje_Nacrt_Strategija_2023-2025.pdf \(fiskalnisavet.rs\)](#)

● Budžetski kalendar

Budžetski kalendar reguliše Zakon o budžetskom sistemu koji je izmenjen u decembru 2022. godine¹⁰ što znači da su prilikom usvajanja Zakona o budžetu za 2023. godinu važili drugačiji datumi za pojedine faze budžetskog ciklusa, u odnosu na aktuelne. Naime, Zakon o budžetskom sistemu je stupio na snagu kada i Zakon o budžetu što znači da su važile odredbe o budžetskom kalendaru iz prethodnih izmena i dopuna Zakona o budžetskom sistemu. Međutim, prilikom utvrđivanja tih datuma, dolazi do neslaganja u odnosu na prethodne izmene Zakona o budžetskom sistemu iz 2020. godine¹¹ i 2021. godine¹² i kalendara budžetskog ciklusa koji je dostupan na zvaničnoj internet stranici Narodne skupštine, a koji se u potpunosti ne uklapa ni sa jednim budžetksim kalendarom definisanim Zakonom o budžetskom sistemu i prethodnim izmenama¹³. Prilikom poslednjih izmena budžetskog kalendara primetno je da su pojedine faze usvajanja budžeta odložene za 15 dana, što rezultira time da se Predlog zakona o budžetu dostavlja 15. umesto 1. novembra, a da je rok da Narodna skupština usvoji Zakon 20. umesto 15. decembar. **To praktično znači da je period za raspravu smanjen za 10 dana.**

Prema budžetskom kalendaru predviđeni su sledeći datumi:

15. jun - Vlada usvaja Fiskalnu strategiju¹⁴ i dostavlja je Odboru za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava¹⁵ Narodne skupštine na razmatranje, kao i lokalnoj vlasti.

30. jun - Odbor za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava dostavlja Vladi komentare i preporuke u vezi sa Fiskalnom strategijom.

5. jul – Ministar finansija dostavlja uputstvo za pripremu nacрта budžeta Republike Srbije;

15. septembar (rok pre poslednjih izmena Zakona o budžetskom sistemu koji je važio prilikom usvajanja Zakona o budžetu za 2023. godinu bio je 01. septembar) - direktni korisnici sredstava budžeta Republike Srbije i organizacije za obavezno socijalno osiguranje dostavljaju predlog srednjoročnog i finansijskog plana Ministarstvu, koji sadrži izveštaj o učinku programa za prvih šest meseci tekuće godine;

15. oktobar (rok pre poslednjih izmena Zakona bio je 01. oktobar) - Vlada, na predlog ministra, usvaja revidiranu Fiskalnu strategiju sa informacijama o finansijskim i drugim efektima novih politika;

20. oktobar (rok pre poslednjih izmena Zakona bio je 05. oktobar)- Vlada dostavlja odboru Narodne skupštine nadležnom za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava revidiranu Fiskalnu strategiju;

1. novembar (rok pre poslednjih izmena Zakona bio je 15. oktobar) - ministar dostavlja Vladi Nacrt zakona o budžetu Republike Srbije, nacрте odluka o davanju saglasnosti na finansijske planove organizacija za obavezno socijalno osiguranje sa finansijskim planovima organizacija za obavezno socijalno osiguranje;

15. novembar (rok pre poslednjih izmena Zakona bio je 01. novembar) - Vlada usvaja Predlog zakona o budžetu Republike Srbije i dostavlja ga Narodnoj skupštini, zajedno sa predlozima odluka o davanju saglasnosti na finansijske planove organizacija za obavezno socijalno osiguranje i finansijskim planovima organizacija za obavezno socijalno osiguranje¹⁶. Odbor za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava i Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo¹⁷ razmatraju predlog Zakona o budžetu.

20. decembar (do poslednjih izmena Zakona, rok je bio 15. decembar) - Narodna skupština donosi Zakon o budžetu Republike Srbije i odluke o davanju saglasnosti na finansijske planove organizacija za obavezno socijalno osiguranje;

Većinom glasova svih narodnih poslanika Narodna skupština usvaja budžet.¹⁸

10 [Zakon o izmenama i dopunama Zakona o budžetskom sistemu \("Sl. glasnik RS", br. 138/2022\) \(paragraf.rs\)](#)

11 Zakon o izmenama i dopunama Zakona o budžetskom sistemu (Sl. Glasnik 149/2020) dostupno na [ZglwUN_60f54a19edffe.pdf \(mfin.gov.rs\)](#)

12 Zakon o izmenama i dopunama Zakona o budžetskom sistemu (Sl. Glasnik 118/2021) dostupno na [2N9KhU_61c2e290a6203.docx \(live.com\)](#)

13 [Narodna skupština Republike Srbije | Budžetski ciklus \(parlament.gov.rs\)](#)

14 [Фискална стратегија за 2023. годину са пројекцијама за 2024. и 2025. годину \(mfin.gov.rs\)](#)

15 Poslovnik Narodne skupštine, član 48

16 [Budzet 2023..pdf \(parlament.gov.rs\)](#)

17 Ibid član 55

18 Član 105, stav 2, tačka 8 Ustava RS

● Izrada nacrtu zakona

Zakon o budžetu atipičan je kada je reč o proceduri izrade nacrtu samog zakona i rada radnih grupa, za koje smo navikli da se formiraju kada je donošenje ili izmena nekog zakona u pitanju. U slučaju Zakona o budžetu, nema radnih grupa, već je ministar finansija taj koji Vladi dostavlja Nacrt zakona o budžetu Republike Srbije kao i nacrtu odluka o davanju saglasnosti na finansijske planove organizacija za obavezno socijalno osiguranje sa finansijskim planovima organizacija za obavezno socijalno osiguranje. Po usvajanju nacrtu od strane Vlade, Vlada Predlog zakona o budžetu Republike Srbije dostavlja Narodnoj skupštini, zajedno sa predlozima odluka o davanju saglasnosti na finansijske planove organizacija za obavezno socijalno osiguranje i finansijskim planovima organizacija za obavezno socijalno osiguranje.

Predlog zakona o budžetu, od dana kada ga je Vlada podnela Narodnoj skupštini do dana kada je počeo načelni pretres, u skupštinskoj proceduri bio je 17 dana što je svega dva dana duže od minimuma propisanog članom 172. Poslovnika Narodne skupštine.

Vlada Republike Srbije, na 7. sednici održanoj 17. novembra 2022. godine usvojila je Predlog zakona o budžetu za 2023. godinu. Zakonski rokovi nisu ispoštovani, jer je po važećem budžetskom kalendaru Vlada bila u obavezi da do 1. novembra tekuće godine usvoji Predlog zakona o budžetu za narednu godinu. To odstupanje je značajno skratilo skupštinsku proceduru i vreme za raspravu. Problem predstavlja i to što se na istoj sednici Vlade odlučivalo o još 13 različitih zakonskih i podzakonskih akata.¹⁹

Navedeni spisak propisa sadrži mnogo bitnih pitanja vezanih za sve građane Srbije i zakoni koji su ovde pobrojani regulišu mnoge aktuelne teme u državi, te se stiče utisak da nije ostavljeno dovoljno vremena da se o svakom zakonu ili uredbi diskutuje na adekvatan način, već se jurilo za rokovima, te se koristila prilika da se na kraju godine, skoro neprimetno, na mala vrata, uvedu razne izmene. Iako se više puta apelovalo, a jedan od aktera u zahtevanju da sednice Vlade postanu otvorene za javnost je i organizacija Partneri Srbija, zapisnici sa 7. sednice Vlade nisu javno dostupni, dostupno je samo saopštenje iz kog se može zaključiti o čemu je raspravljano.²⁰

Vlada Republike Srbije je 18. novembar 2022. podnela Narodnoj skupštini Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu sa Predlogom odluke o davanju saglasnosti na Finansijski plan Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje za 2023. godinu, Predlogom odluke o davanju saglasnosti na Finansijski plan Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje za 2023. godinu, Predlogom odluke o davanju saglasnosti na Finansijski plan Fonda za socijalno osiguranje vojnih osiguranika za 2023. godinu i Predlogom odluke o davanju saglasnosti na Finansijski plan Nacionalne službe za zapošljavanje za 2023. godinu i od tog trenutka Predlog zakona ušao je u skupštinsku proceduru.²¹

Specifičnosti koje se mogu videti iz javnosti dostupnih dokumenata²² sa 7. sednice Vlade Republike Srbije su: da za Predlog Zakona o budžetu za 2023. godinu ne postoje relevantni propisi Evropske unije sa kojima je potrebno uskladiti odredbe Predloga zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu, da je od podnošenja Predloga zakona od strane Vlade Narodnoj skupštini, do dana početka načelnog pretresa, prošlo samo 17 dana, što je svega dva dana duže od minimuma propisanog članom 172. Polovnika²³, a najveći deo sredstava opredeljen je za servisiranje javnog duga, **čak 819.829.298.000 dinara**, dok je za sektor omladine i sporta predloženo izdvajanje sredstava u iznosu od samo **5.533.593.000 dinara**, što ovaj sektor stavlja na pretposlednje mesto po izosima koji su opredeljeni (na poslednjem mestu je sektor za veru i dijasporu sa 1.402.835.000 dinara).

19 U istom danu Vlada je usvojila i: Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o elektronskom fakturisanju, Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na imovinu, Predloge o izmenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak građana i Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji, Predlog zakona o izmeni Zakona o penzijskom osiguranju, izmenjene i dopunjene predloge Zakona o porezu na dodatnu vrednost, Zakona o fiskalizaciji, kao i Zakona o republičkim administrativnim taksama kao i izmenjenu i dopunjenu Uredbu o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2022. godini, izmene Uredbe o utvrđivanju programa finansijske podrške poljoprivrednim proizvođačima suncokreta roda 2022. godine, Odluku o privremenoj zabrani izvoza evro dizela EN 590 i izmenjenu Uredbu o utvrđivanju Programa dodele bespovratnih sredstava za kupovinu seoske kuće sa okućnicom na teritoriji Republike Srbije za 2022. godinu.

20 <https://www.srbija.gov.rs/vest/663730/usvojen-predlog-zakona-o-budzetu-za-2023-godinu.php>

21 <https://otvoreniparlament.rs/uploads/akta/Predlog%20zakona%20o%20bud%20C5%BEetu%20Republike%20Srbije%20za%202023.%20godinu.pdf>

22 https://www.srbija.gov.rs/prikaz/663787_dokumenti_vezani_za_Predlog_zakona_o_budzetu_Republike_Srbije_za_2023_godinu

23 [http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina/vazna-dokumenta/poslovnik-\(precisceni-tekst\)/ceo-poslovnik-\(precisceni-tekst\).1423.html](http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina/vazna-dokumenta/poslovnik-(precisceni-tekst)/ceo-poslovnik-(precisceni-tekst).1423.html)

● Proces usvajanja Nacrta zakona u Narodnoj skupštini Republike Srbije

Imajući u vidu da je, od momenta ulaska u proceduru Predloga zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu, do njegovog usvajanja, Predlog prošao rad čak 7 skupštinskih odbora, a da je čitava procedura do usvajanja zakona u Narodnoj skupštini trajala 21 dan, možemo reći da se radi o ubrzanom procesu donošenja jednog od najvažnijih zakona za operativno funkcionisanje države.

Rad skupštinskih odbora u skadu sa članom 173. Poslovnika Narodne skupštine

Kako je Poslovníkom Narodne skupštine (član 173, stav 1) propisano da *pre pretresa na sednici Narodne skupštine, predlog budžeta mogu da razmatraju odbori Narodne skupštine, u skladu sa svojim delokrugom, koji svoje izveštaje dostavljaju nadležnom odboru*²⁴, u slučaju Zakona o budžetu ovo pravo iskoristilo je 5 skupštinskih odbora.

Odbor za kulturu i informisanje, Odbor za privredu, regionalni razvoj, trgovinu, turizam i energetiku, Odbora za zdravlje i porodicu, Odbora za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu i Odbor za obrazovanje, nauku, tehnološki razvoj i informatičko društvo razmatrali su Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu u skladu sa svojim delokruzima, te su svoje izveštaje dostavili nadležnom odboru.

Zanimljivo je istaći da su sednice čak tri odbora održane u istom danu kao i da je na dve od pet održanih sednica prekršen stav 4 člana 173 Poslovnika²⁵ jer sednicama Odbora za kulturu i informisanje i Odbora za privredu, regionalni razvoj, trgovinu, turizam i energetiku nisu prisustvovali nadležni ministri. Takođe, ni jedan odbor nije uputio inicijativu za podnošenje amandmana nadležnom odboru.

Odbor za kulturu i informisanje, na 3. sednici održanoj 01. decembra 2022. razmatrao je Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu. Sednica je trajala 3 sata, a imajući u vidu predmet i važnost predloženog zakona, ovaj podatak ne čudi. Sednicom je predsedavao predsednik Odbora, uz prisustvo 17 članova i zamenika članova Odbora. Dnevni red sednice sadržao je samo jednu tačku – raspravu o predmetnom zakonu. Ovaj podatak je pohvalan, imajući u vidu rasprostranjenu negativnu praksu rada skupštinskih odbora da se na jednoj sednici raspravlja o 3 ili više zakona, čime se gubi fokus i rasplinjuje diskusija.

Sama diskusija bila je u načelu fokusirana na temu, ali je neretko skretala u sukobe poslanika opozicije i vladajuće stranke, zatim na pohvale predsednika republike i kritiku bivših predsednika. Na kraju rada, Odbor je prihvatio Predlog zakona o kom se raspravljalo, u načelu, i to sa 10 glasova ZA i 5 glasova PROTIV. Odlučeno je da izvestilac na plenarnoj sednici Narodne skupštine bude član odbora, gospodin Nebojša Bakarec.

Odbor za privredu, regionalni razvoj, trgovinu, turizam i energetiku o Predlogu Zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. raspravljao je na svojoj 3. sednici, održanoj 02. decembra 2022. godine.

Nakon rasprave koja je trajala oko sat vremena i koja je povremeno izlazila iz okvira nadležnosti predmetnog odbora, bez posebno izdvojenih segmenata diskusije ili predloženih amandmana, predsedavajući je stavio na glasanje Predlog zakona u načelu. Predlog je usvojen većinom glasova (10 ZA, 3 PROTIV) uz opasku predsedavajućeg kako je on smatrao da će predlog ovog zakona biti jednoglasno prihvaćen. Odlučeno je da izvestilac na plenarnoj sednici Narodne skupštine bude predsednik odbora, gospodin mr Dejan Radenković, mada se na snimku sednice ne čuje kako je ova odluka doneta te da li je odluku, sam i bez konsultacije sa članovima i zamenicima članova Odbora, doneo predsedavajući.

Istog dana, 02. decembra 2022. godine održana je i 3. sednica Odbora za zdravlje i porodicu, a predmet sednice bio je razmatranje Predloga zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu. Sednicom je predsedavao predsednik Odbora, uz prisustvo 14 članova i zamenika članova Odbora.

Na samom početku predsedavajući je istakao da je raspava o Razdelu 34 - Ministarstvo za brigu o porodici i demografiju, uvršteno na raniju sugestiju člana Odbora, Boška Obradovića.

Nakon zaključenja diskusija, sa 12 glasova ZA i 2 UZDRŽANI, Odbor za zdravlje i porodicu predložio je Odboru za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava da prihvati Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu, za taj razdeo.

²⁴ [http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina/vazna-dokumenta/poslovnik-\(precisceni-tekst\)/ceo-poslovnik-\(precisceni-tekst\).1423.html](http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina/vazna-dokumenta/poslovnik-(precisceni-tekst)/ceo-poslovnik-(precisceni-tekst).1423.html)

²⁵ [http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina/vazna-dokumenta/poslovnik-\(precisceni-tekst\)/ceo-poslovnik-\(precisceni-tekst\).1423.html](http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina/vazna-dokumenta/poslovnik-(precisceni-tekst)/ceo-poslovnik-(precisceni-tekst).1423.html)

Treća sednica održana istog dana (02. decembra 2022. godine) bila je 6. sednica **Odbora za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu**. Sednicom je predsedavao predsednik Odbora, prisustvovalo je 15 članova ili zamenika Odbora.

Dnevni red sednice činile su sledeće tačke: razmatranje Predloga zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu, Razdeo 24 - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i odluku o izmeni Odluke o obrazovanju pododborna za praćenje stanja u poljoprivredi u marginalnim-najnerazvijenijim područjima Republike Srbije-područja sa otežanim uslovima rada u poljoprivredi. Predsedavajući je predložio dopunu dnevnog reda razmatranjem Informacija o radu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede za period jul-septembar 2022. godine. Dopuna dnevnog reda usvojena je jednoglasno, a dnevni red u celini usvojen je većinom glasova ZA (14 glasova, 1 NIJE GLASAO).

Rasprava prisutnih članova trajala je dugo, uz prepirke i vređanja, ali je na kraju većinom glasova (10 ZA, 3 UDRŽANI) odlučeno da se Odboru za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava predloži da prihvati Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu, a za izvestioca odbora određen je predsednik Odbora (bez staljanja tog preloga na glasanje).

Odbor za obrazovanje, nauku, tehnološki razvoj i informatičko društvo, zasedao je 04. decembra 2022. godine, održavši 5. sednicu.

Nakon što je dnevni red usvojen, prvi se prisutnima obratio ministar, gospodin Branko Ružić.

Diskusija je delimično bila fokusirana na dnevni red a većinom na različite nadležnosti ovog odbora.

Sednica je trajala 2 sata nakon čega se glasalo po prvoj i jedinoj tački dnevnog reda, ali je karakterističan momenat glasanja bio taj što je baš u momentu dok se glasa ministar Ružić ustao i napustio sednicu. Na osnovu pregledanog snimka nije moguće utvrditi sadržaj razgovora pri njegovom odlasku, ali se stiče utisak da je glasanje samo pro forme obavljeno jer su se paralelno sa glasanjem vodili i razgovori i ispraćao ministar. Za predmetni predlog glasalo je 9 ZA, 3 PROTIV, 1 NIJE GLASAO.

Zasedanja Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo

Po Poslovniku Narodne skupštine Republike Srbije, Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo, između ostalog, razmatra predloge zakona, drugih propisa i opštih akata sa stanovišta usklađenosti s Ustavom i pravnim sistemom i opravdanosti njihovog donošenja (član 48.).

U skladu sa ovim propisanim nadležnostima, Sedma sednica **Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo** četvrta je sednica održana u Danu D (02.12.2023.) za sednice skupštinskih odbora koji raspravljaju o Predlogu zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu.

Sednicom je predsedavala predsednica odbora, prisutno je bilo 14 članova ili zamenika članova Odbora. **Za razliku od ostalih sednica odbora održanih istog dana, koje su trajale i po 3 sata, sednica Odbora za ustavna pitanja i zakonodavnost trajale je najkraće, samo 27 minuta, a razmotrene su čak 23 tačke**, među kojim i Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu.

Dnevni red je jednoglasno usvojen. Predsedavajuća je iznela predlog da se o tačkama dnevnog reda od 1 do 15 i o tačkama 18, 20, 21 i 22 obavi zajednički načelni i jedinstveni pretres, imajući u vidu da su predmetni akti međusobno uslovljeni i rešenja međusobno povezana. Predlog je većinom glasova usvojen. Kako je izneo i jedan od članova odbora, **spajanjem ovako velikog broja tačaka i tačaka koje se odnose na važna pitanja, stiče se utisak da je namera bila da se o predmetnim tačkama ni ne raspravlja, već da se sve predloženo samo usvoji**. Druga tačka dnevnog reda bila je rasprava o Predlogu zakona o završnom računu budžeta Republike Srbije za 2021. godinu, koji je podnela Vlada, u načelu. To znači da je na istoj sednici planirano da se (ne)raspravlja o budžetu za 2023. godinu i o tome kako je i da li je na adekvatan način trošen novac iz budžeta 2021. godine, a sve to na samom kraju 2022. godine.

Za tačku 1 dnevnog reda glasalo je 12 narodnih poslanika, jedan je bio protiv a jedan narodni poslanik nije glasao, te je tako nakon samo 13 minuta od početka sednice, Odbor za ustavna pitanja i zakonodavnost utvrdio da je Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu u skladu s Ustavom i pravnim sistemom Republike Srbije.

Za proces usvajanja Predloga zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu vezana je i 8. sednica Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo, održana 06. decembra 2022. godine, u kasnim večernjim časovima. Ovo je važno istaći zbog činjenice da je istoga dana, u trajanju od preko 8 sati, održan drugi dan zasedanja Narodne skupštine, te da su poslanici, od kojih su pojedini ujedno i članovi Odbora, o jako važnom pitanju, da li su amandmani poslanika u skladu sa Ustavom ili ih je potrebno odbaciti.

Preciznije, na osmoj sednici Odbor je odlučivao u delokrugu svojih nadležnosti koje su mu date Poslovnikom, član 48: "Odbor utvrđuje koji amandmani na predlog zakona su po sadržini istovetni, što je od značaja za primenu člana 158. st. 5. i 6. ovog poslovnika i odbacuje amandmane koji su nepotpuni ili uvredljive sadržine"²⁶.

Na Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu podneto je 178 amandmana. Odbor je odbacio 76 amandmana, dok je za ostale amandmane ocenio da su u skladu sa Ustavom i pravnim sistemom Republike Srbije.

Na početku sednice Odbor se izjašnjavao o tome koje će amandmane odbaciti. Član Odbora iz reda opozicije u delu za diskusiju ukazao je na to da Odbor nije uradio osnovno pre glasanja, a to je da razloge zašto se amandmani odbacuju, što je obaveza i ovlašćenje Odbora. Nakon kratke rasprave predsedavajuće i člana, stavljen je na glasanje predlog da amandmani pročitani na početku sednice budu odbačeni. ZA je glasalo 11, PROTIV 1. Razlozi za odbacivanje nisu navedeni.

Predsedavajuća je pročitala predlog da se svi ostali amandmani podneti na Predloga zakona o budžetu ocene da su u skladu sa Ustavom i pravnim sistemom Republike Srbije. Diskusije nije bilo jer se niko nije javio za reč. Dvanaest poslanika je glasalo ZA, te je jednoglasno ocenjeno da su navedeni amandmani u skladu sa Ustavom i pravnim sistemom Republike Srbije.

Zasedanja Odbora za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava

Odbora za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava nadležan je, između ostalog, za razmatranje predloga zakona i drugih opštih akata iz oblasti republičkog budžeta i finansijih planova organizacija obaveznog socijalnog davanja, te kontroliše primenu republičkog budžeta i pratećih finansijih planova u smislu zakonitosti, svrsishodnosti i efikasnosti trošenja javnih sredstava.²⁷

Ono što je isticano na zasedanju skoro svih pomenutih odbora, ne nužno kao mana, ali svakako ne kao nešto pozitivno, jeste što je 10. sednica **Odbora za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava** bila zakazana za nedelju, 04. decembar 2022. godine. Zakazivanje sednice odbora koji je direktno nadležan za ovako važan zakon u nedelju može ukazivati na hitnost postupka usvajanja Zakona o budžetu Republike Srbije, ali i na potrebnu da se zakonski rokovi za usvajanje postignu po svaku cenu.

Sednica je trajala oko 4 sata, a istoj su, sem 17 članova i zamenika članova odbora prisustvovali i ministar finansija, predstavnici ministarstva finansija, predstavnici Uprave za javni dug, Uprave za trezor, guvernerka Narodne banke Srbije, predstavnici Državne revizorske institucije kao i predstavnici nevladinog sektora. Dnevni red, koji je sadržao 19 tačaka, usvoje je na samom početku, a Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu, sa Predlogom odluke o davanju saglasnosti na Finansijski plan Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje za 2023. godinu, Predlogom odluke o davanju saglasnosti na Finansijski plan Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje za 2023. godinu, Predlogom odluke o davanju saglasnosti na Finansijski plan Fonda za socijalno osiguranje vojnih osiguranika za 2023. godinu i Predlogom odluke o davanju saglasnosti na Finansijski plan Nacionalne službe za zapošljavanje za 2023. godinu, koji je podnela Vlada, u načelu, bio je prva tačka dnevnog reda.

Prvi se prisutnima obratio ministar finansija, gospodin Siniša Mali. U govoru koji je pročitao, ministar je istakao da je svim poslanicima Predlog zakona dostavljen dve nedelje pre sednice, što smatra sasvim dovoljnim vremenom da se poslanici kroz rad odbora, a i za zasedanje Narodne skupštine, adekvatno pripreme. Kao najveću promenu u 2023. godini naveo je nova fiskalna pravila koja će važiti od 2025. godine, i na kraju svog obraćanja naglasio da se danas (n a dan zasedanja Odbora) govori o uravnoteženom, budžetu sa dovoljno rezervi, imajući u vidu aktuelnu krizu u svetu.

Nakon ministra, prisutnima se obratila guvernerka Narodne banke Srbije, gospođa Jorgovanka Tabaković. Ona je govorila o svim elementima vezanim za budžet, a koji su u nadležnosti NBS-a i kao predstavnica NBS-a ocenila da je planirani fiskalni plan realističan i ostvariv, kao i da je fiskalna stabilnost ocenjena visokom ocenom.

Na sednici je govorio i predsednik Fiskalnog saveta, gospodin Pavle Petrović. Za razliku od svojih prethodnika, on nije iznosi brojke, naglasivši da je Izveštaj Fiskalnog saveta o oceni Predloga zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu unapred dostavljen svima. Zanimljivo je bilo, nakon svih pohvala predloženog budžeta, da se na sednici mogla čuti i po neka kritika. Naime, Fiskalni savet je pohvalio ukidanje neselektivnih isplata, kao i deficit u budžetu jer se on u većem delu odnosi na energente, što je svakako posledica nesavesnog vođenja elektroprivrede. Ali, kao veliki problem istakao je **netransparentnost budžeta** u kom za milijardu evra ne piše šta taksativno stoji iza

26 [Narodna skupština Republike Srbije | POSLOVNIK NARODNE SKUPŠTINE \(prečišćeni test\) \(parlament.gov.rs\)](#)

27 Član 55. Poslovnika Narodne skupštine

te cifre, iako ima nekih naznaka da su možda baš to rezerve za energetiku, ali "da bi valjalo" da poreski obveznici imaju detaljno razdvajanje po linijama, da bi se u procentima znalo za šta se odvaja novac.

Takođe, Fiskalni savet naveo je da predloženi budžet trenutno nije u skladu sa fiskalnim pravilima, jer će ta pravila početi da važe tek 2025. godine. Nakon burnog reagovanja guvernerke da se ne može reći da predloženi budžet nije u skladu sa fiskalnim pravilima (ona je u svom izlaganju iznela podatak da jeste), predstavnik Fiskalnog saveća dopunio je svoje izlaganje objašnjenjem da ne možemo reći da je budžet u skladu sa pravilima koja trenutno ne važe, ali da će, kada fiskalna pravila počnu da važe 2025. godine moći da se kaže da je budžet Republike Srbije za 2023. godinu bio u skladu sa fiskalnim pravilima. Pretpostavka je da je želja guvernerke bila da naglasi da se i trenutni propisi izrađuju po pravilima čija se primena planira u budućnosti, a da je predstavnik Saveta insistirao na preciznosti.

U drugom delu sednice prešlo se na glasanje, za svaku tačku pojedinačno, od ukupno prve dve tačke o kojima se raspravljalo u prvom delu zasedanja.

Odbor je predložio Narodnoj skupštini da prihvati Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu sa pratećim priložima. ZA je glasalo 10 PROTIV 3. Član Odbora, Aleksandra Tomić, većinski je izglasana za izvestioca po obe tačke dnevnog reda.

Takođe, istog dana kada je završen i drugi dan rada Narodne skupštine, održana je i 11. sednica Odbora za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava, kako bi razmotrio predloge zakona koje je podnela Vlada, u pojedinostima.

Bilo je prisutno 13 članova ili zamenika članova odbora, kao i predstavnici Ministarstva finansija. Dnevni red sadržao je 13 tačaka, prva je bila Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu. Na ovaj Predlog zakona podneto je 178 amandmana narodnih poslanika, a Vlada je dostavila mišljenje i nije prihvatila ni jedan amandman podnet na ovaj predlog zakona. Odbor se na ovoj sednici izjašnjavao o amandmanima koje Vlada nije prihvatila. O svim amandmanima koje Vlada nije prihvatila nije se vodila bilo kakva diskusija, već se Odbor u svemu saglasio sa odlukama i mišljenjima Vlade i nije prihvatio ni jedan amandman, pa se postavlja pitanje zašto se Odbor uopšte i sastajao sem da bi se ispunila forma.

Zasedanje Narodne skupštine, rasprava u načelu i u pojedinostima

Treća sednica Drugog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2022. godinu sazvana je 05. decembra.

Predsedavajući je obavestio sve prisutne da je **sednica sazvana u kraćem roku od zakonom previđenog zbog važnosti da se akti predloženi dnevnim redom što pre usvoje**. Ova situacija jasno ukazuje na potrebu da se primene zakonski i rokovi po kalendaru predviđeni Zakonom o budžetskom sistemu, bez primarnog akcenta na suštinu akta. Po ko zna koji put pokazalo se da forma ima primat nad suštinom.

Pozvani da prisustvuju sednici bili su i: svi članovi Vlade, guvernerka Narodne banke Srbije, predstavnici Visokog saveta sudstva, državni sekretari, pomoćnici ministra, predstavnici Nacionalne službe za zapošljavanje, Fonda za vojne osiguranike, Fonda za zdravstveno osiguranje, Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje, Uprave za trezor i Uprave za javni dug.

Kako to uobičajena praksa nalaže, na samom početku rada skupštine usvojeni su zapisnici prethodnih zasedanja, izneti su predlozi dopuna dnevnog reda, sve je usvojeno i prihvaćeno.

Posebna zanimljivost ove sednice Narodne skupštine je ta da je usvojeni dnevni red sadržao **ČAK 35 tačaka**. Pored Predloga zakona o budžetu, na istoj sednici je planirana rasprava i o izboru sudija koji se prvi put biraju na sudijsku funkciju, i o izboru predsednika sudova, kao i o drugim zakonima iz finansijske oblasti. Usvojeni dnevni red (147 glasalo ZA, 51 PROTIV, 2 UZDRŽANO, 14 nije glasalo) predstavlja oličenje *lajtmotiva* svih sednica odbora koje su prethodile raspravi o Zakonu o budžetu pred skupštinom – forma iznad suštine, jer ne samo da nije moguće raspravljati na istom nivou i istim kvalitetom o 35 tačaka različitih tema, već to nije ni prihvatljivo ako je ideja da se o svakom predlogu i svakoj tački suštinski diskutuje, a ne da se predložena agenda podrži prisustvom poslanika, i na kraju usvoji pritiskom tastera za glasanje.

Još jedna zanimljivost, ili bolje reći apsurd, bila je odluka da se o svih 35 tačaka dnevnog reda vodi zajednički načelni i jedinstveni pretres. Jedan od predstavnika opozicije tražio je duže vreme za raspravu jer nije realno odlučivati o socijalnim i ekonomskim pitanjima, izboru sudija, predsednika sudova, u predviđenom vremenu, jer se radi o različitim oblastima o kojima treba zajedno diskutovati. Narodna Skupština glasanjem nije prihvatila predlog, većina prisutnih poslanika NIJE GLASALA.

Iako su poslanici imali gust raspored i mnogo tema za diskusiju, ni 30 minuta nakon početka sednice nije započela rasprava po tačkama dnevnog reda jer su se poslanici neprestano javljali po povredi Poslovnika. Kada je red u skupštini ponovo uspostavljen, prisutnima se obratila predsednica Vlade, gospođa Ana Brnabić. Istakla je da prioritete Vlade u potpunosti prati Predlog, a najzanimljivije je to što je apelovala da se **na budžete predviđene za ministarstva gleda holistički, i da nije budžet za jedan odbor jedini budžet kojim će neko nadležno ministarstvo raspolagati, već da i budžeti drugih ministarstava posredno utiču na taj budžet i taj sektor. Recimo, ako se gradi muzička škola, iako ta gradnja nije u budžetu za kulturu, to jeste budžet za kulturu.**

Iz ovakvog izlaganja premijerke javlja se pitanje zašto se onda inicijalno budžeti dele i raspoređuju po sektorima, ako na kraju sve utiče jedno na drugo i budžet jednog sektora je po malo i budžet drugog sektora, iako to nije.

Drugi dan rada 3. sednice Drugog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2022. Godini održan je 6. decembra, nakon što je prvi dan završen nakon više od 8 sati rada. Rasprava drugog dana uglavnom je bila fokusirana na temu (dnevni red), ali, u manjoj meri u odnosu na prvi dan rada, uglavnom se svodeći na rasprave vladajuće većine i predstavnika opozicije. Prozivke, psovke i uvrede bile su sastavni deo ovih "diskusija". U takvoj atmosferi rasprava je zaključena u načelu po svim tačkama dnevnog reda, te se prešlo na raspravu u pojedinostima, i to o tački 1.

U raspravi o amandmanima na Predlog Zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu predstavnici opozicije insistirali su na tome da su svi odbačeni amandmani njihovi i da je prekršena procedura jer nisu data obrazloženja za odbačaje (kada se odbacuju amandmani obavezno je obrazložiti zašto se odbacuju). Nakon rasprave koja je u potpunosti bila van dnevnog reda, predesdavajući je okončao rad drugog dana zasedanja i najavio nastavak narednog dana.

Narodna skupština nastavila je sa radom i 7. decembra, te zasedala i 07. ali i 08. decembra.

Na kraju, 4. dana rada Narodne skupštine okončana je rasprava po tački 1, i u celini i u pojedinostima, uz napomenu da će se o Predlogu zakona o budžetu odlučivati u danu za glasanje. Kao dan za glasanje određen je 9. decembar 2022. godine. Glasalo se o svim tačkama dnevnog reda.

Dan za glasanje

Kao dan za glasanje o Predlogu zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu određen je 09. decembar 2022.

ZA predloženi Predlog u celini glasalo je 156 narodnih poslanika, PROTIV 58, uzdržanih nije bilo i nije glasalo 9 narodnih poslanika, dok glasanju nije prisustvovalo njih 27.

U danu za glasanje odlučivalo se i o amandmanima narodnih poslanika, koje su podnosili na ovaj Zakona, i ni jedan od preko 90 podnetih amandmana nije usvojen.

Ovim je Narodna skupština Republike Srbije usvojila Predlog zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu.

Nakon što je Narodna skupština obavila raspravu i odlučivanje o svim tačkama dnevnog reda sednice, predsednik Narodne skupštine dr Vladimir Orlić zaključio je Treću sednicu Drugog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2022. godini.

Važno je istaći i da je Zakon, nakon objavljivanja u Službenom glasniku Republike Srbije ("Službeni glasniku RS" broj 138/2022 od 12.12.2022. godine) stupio na snagu **narednog dana od dana objavljivanja**, dakle 13.12.2022. godine. Po važećim propisima, zakon stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku RS. Zakon može da stupi na snagu ranije samo ako za to postoje naročito opravdani razlozi koji moraju biti utvrđeni prilikom njegovog donošenja (npr. viša sila, interesi odbrane i bezbednosti itd.). Po Poslovniku Narodne skupštine, član 160, stav 5, ako je predlogom zakona predviđeno da zakon stupi na snagu ranije od osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Republike Srbije, Narodna skupština će posebno odlučiti da li za to postoje naročito opravdani razlozi. Narodna skupština jeste odlučila da postoje naročito opravdani razlozi, te opravdan interes da zakon stupi na snagu u roku kraćem od 8 dana, ali ti konkretni naročito opravdani razlozi **nisu obrazloženi javnosti**.

● Zaključak

Zakon o budžetu jedne države jedan je od najvažnijih zakona o kom se raspravlja i odlučuje, jer njegovo usvajanje utiče na rad i delovanje svih ministarstava, te na celokupno funkcionisanje države u godini za koju se zakon usvaja. Iako se moglo očekivati da Zakon o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu izazove veliku medijsku i pažnju javnosti, to se nije dogodilo. Utisak je da je cela procedura donošenja Zakona sprovedena bez dovoljno mogućnosti da javnost bude obavještena o bilo čemu sem o tome da je 09. decembra 2022. godine usvojen Zakon o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu.

Kako Zakon o budžetu utiče na, možemo reći, sve aspekte života građana i kako su u proceduru usvajanja uključeni brojni relevantni akteri, a imajući u vidu da postupak planiranja budžeta za narednu godinu počinje već 15. februara tekuće godine, moralo bi da se razmisli o davanju više vremena građanima da se upoznaju sa sadržinom budžeta od trenutka kada Zakon o budžetu uđe u skupštinsku proceduru.

Takođe, iako je ministar finansija, gospodin Siniša Mali, istakao da je svim poslanicima Predlog zakona dostavljen dve nedelje pre sednice i da je to sasvim dovoljno vremena da se poslanici adekvatno pripreme za rad odbora, a i za zasedanje Narodne skupštine, autorke analize smatraju da je ovaj vremenski period nedovoljan, imajući u vidu da se sam zakon priprema tokom cele godine.

Budžetski kalendar koji predviđa Zakon o budžetskom sistemu, a koji se nalazi na sajtu Narodne skupštine, ne podudara se sa kalendarom koji je naveden u Zakonu i to je krupan nedostatak celog procesa, jer se time svako zainteresovano lice dovodi u zabludu koji je rok relevantan i da li nadležni organi u roku obavljaju poslove iz svojih nadležnosti. Bez obzira na ova odstupanja, možemo primetiti da je rok od trenutka dostavljanja Zakona o budžetskom sistemu do usvajanja, najnovijim izmenama Budžetskog kalendara, skraćen za 10 dana.

Kada je reč o radu nadležnih i zainteresovanih odbora za raspravljanje o predmetnom zakonu, kako je i naglašeno u samoj analizi, ovde imamo specifičnu situaciju da su, pored dva nadležna odbora, o zakonu mogli da raspravljaju i svi zainteresovani odbori. Pohvalno je što je postojalo interesovanje odbora da diskutuju o temi bužeta ali je prostor za kritiku svakako otvoren time što se na sednici ni jednog odbora nije povel konkretna diskusija o Predlogu zakona. Stiče se utisak da odbori, ili bar većina članova odbora, oseća da se ništa ne pita i da su tu kako bi samo potvrdili odluke i predloge Vlade, a moguće je i da ne razumeju do kraja svoje nadležnosti koje su im zakonima date. Prisustvo ministara (kada su i dolazili, iako je njihovo neprisustvovanje direktno kršenje Poslovnika Narodne skupštine) neretko je korišćeno za diskusiju i pitanja poslanika potpuno van teme i dnevnog reda, te je diskusija ličila na neku vrstu otvorenih vrata ministarstava tokom kojih poslanici imaju priliku da pitaju nadležne ministre.

Rad Narodne skupštine takođe može biti okarakterisan kao formalno dobar, u smislu poštovanja zakonskih rokova, ali kada je reč o samoj raspravi i donošenju odluka, i u slučaju Zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu imali smo priliku da čujemo delimično struktuiranu raspravu, mnogo sukobljavanja vladajuće većine i opozicije, nimalo odstupanja od predloga Vlade, usvajanje nekolicine amandmana i dnevni red od skoro rekordnih 35 tačaka koje tematski obrađuju vrlo različite oblasti, a veoma važne za građane i funkcionisanje države.

Još jedan kuriozitet, primećen u radu Narodne skupštine je taj da, iako su tokom trajanja sednice prijave povrede Poslovnika bile česte, toliko da su ometale tok sednice i rad Narodne skupštine, narodni poslanici većinom glasova utvrdili su da ni u jednom slučaju odredbe Poslovnika Narodne skupštine nisu bile povređene. **Ova činjenica otvara dilemu da li su u radu Narodne skupštine prijave povrede Poslovnika samo alat za ometanje sednice, ili je to pravo narodnih poslovnika koje im vladajuća većina uskraćuje.**

Imajući u vidu da je Predlog zakona o budžetu prošao rad čak 7 skupštinskih odbora, da je Narodna skupština imala četvorodnevno zasedanje plus dan za glasanje, da su sednice odbora zakazivane dan za danom, da je u jednom danu održano zasedanje dva nadležna odbora plus sednica Narodne skupštine na kojoj se raspravljalo i u načelu i u pojedinostima o predmetnom zakonu, i da je to sve realizovano za 21 dan, ostaje nam da sami zaključimo da li se radi o velikoj efikasnosti naših institucija ili o prekoj potrebi da se, po svaku cenu, ispoštuje forma na uštrb suštine. Rebalansi budžeta i usvajanje završnog računa budžeta Republike Srbije za 2023. godinu će možda dati odgovore.